

(א) רש"י מ"ג, (ב) מ"ק י"ג; (ד) וע' הש"ס במ"ק י"ג; (ה) גיטין מה: כמובן עד; (ו) רב הוא כלל יצחק; (ז) ונקמן זכ: קטו. קמ"ג; (ח) לקמן ק"ח גיטין כג: (ט) סנהדרין ט:; (י) גיטין מו"א, (י"א) ב"ב: מפיקין; (י"ב) ונקמן זכ:; (י"ג) וע' גיטין כג:; (י"ד) וע' הש"ס במ"ק י"ג: כמובן סג: ד"ה אצלן, (ט"ו) ס"ה בעל,

תורה אור השלם
1. לא תשא שמע שוא אל תשאל קוד עם רשע לקרות עד הקום: שמות כג א

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ואכתי וכו' אלא גרסי' ורבה בר רב נחמן הוסיף:

מוסף רש"י
דומי, משה, כמו (סוטה כו.) לא יחא בת דומה (ת"ק יח.) משום שם רע. שאל עליה לנו זנות (גיטין מה.) משום לא יחזיר. ואמר אל אפשי בנשה נדנית (סו. טו.) לא יחזיר. ונמשל נמשל בדברים צדאס או הנדר המיוז חס (גיטין מה.) מפרש במסכת גיטין (כו.) מרי טעמי. איכא למ"ד משום קלקולא. שם אמת אומר יחזיר שמה תלך ותנשא ונמשל שם רע נשק שם רע. או נדר נשק ע"י חס ומקלקלה זה ואומר אלו הייתי יודע שכן הוא, אפילו הייתי לי מה מנה לא הייתי נשקין. לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמולא את אשתו משום שם רע או משום קלקולא. לא יחזיר, ואם מבינה היא ע"כ לא תתיר להוסיף, ואי אחי מן לקולא לא מהימן שהרי יודע שחכמה עליו ולא חש לנדות את הבר, ואכתי למ"ד כיון שגלה יחזיר בנות ישראל פרוצות צעירות ונמרים (כתובות טו.) מה בין גט למיתה. דלמך פ"ב דגיטין (כב.) אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה, נאמנות להניח גיטה ממדת הדין, ואע"ג דעלייהו סמיכינ דלריות לומר צפני נכתב וצפני נחמס שהכתב מוכיח. ומסמיכי עיקר אכתבא (קטו ק"ח.) פלוני רבעני. במשכב וכו', לאונסי. על כתיב הוא ואחר מצטרפין להרגו, הנרבע היה כבר להעיד עליו ואם יש אחר עמו נהרג הרובע על פיהם (סנהדרין טו.).

כיצד פרק שני יבמות

מנעלים הפורים. פיהן למטה ודאי של נכרי הם והפכו כדי שלא יכיר הרואה: **מקום מנעלים הפורים.** ניכר מקום הפיכתן צעפר שחת המטה לשון מורי. לשון אחר מקום מנעלים מלא הפוך שזה ומלא את מנעליה במקום שהוא רגיל למה שלו ודאי נכרי זה לנאן ושם מנעליו במקום שלה ושלם במקום בעל

וראשון עיקר ד"ח הפוך מביע ליה: **והלכתי כווסיה דרב.** דלמך אין מחזיקין קלא אלא צעדים: **דפסיק.** שיצא קול אחר לומר שקר הוא הלעו: **דומי מסא.** חשודי העיר. ל"ח דומי ללא ידעי ודאי אלא אמרי צדמתי לשון מורי: **משום נדר לא יחזיר.** וטעמא מפרש התם בהשולג גטי' שאם אמת אומר יחזיר שמה תלך זו אלא חסם לאחר שניסת ומייר לה נדרה ויאמר המגרה אילו הייתי יודע שיש היטר לנדר שנדרה אם היו נותנים לי מלה מנה לא הייתי מגרשה שהיתה חציבה עלי ביותר ונמשל זה מצטל גיטו למפרע ועוקרו וצניה מן השני ממוזים לפיכך אומרים לו מתחלה הוי יודע שהמולא את אשתו משום נדר שנדרה לא יחזיר עולמית ואם היא חציבה עליך לא יצקס היטר לנדרה ואי מגרש לה מהשאל ודאי שנואה היא עליו ומ' לא מצי עקר (לה) גיטה צדצרי שקר: **ומשום שם רע.** שיצא עליה לא יחזיר כדפרישית טעמא שמה מנשא לאחר ויא קול על הלעו הראשון ששקר היה ויתחרט המגרה ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא כו': **כנס מנה שילוא.** אם החזירה מהו שנוכפנו להוסיף: **תנינא הניענו כו'.** והתם נמי מפיקיה' מבעלה דכיון דהוסיאה משום שם רע גילה דעמו שהקול אמת ונאסרה לו כי היכי דאסרינן לה הכא משום שהחזיק זה הקול כשנכסה: **הסם הוסיאוה.** ז"ד שצאו עדי טומאה ואסורה לבעול מה"מ: **הכא הוסיאה.** והאי דלא יחזיר דרבנן הוא: **ורבה בר נחמן מסני' נמי הוסיאה סגן.** בלא עדים הלכך לא אסורה לבעול אלא משום לזות שפתיס מדרבנן ואפ"ה קתני יוליא: **ואכתי מי דמי הכא בעל.** החזירה ואין דבר זה מגונה הוא: **הסם צועל.** כונס ודבר מגונה הוא: **אי' שפיר דמי להדי.** דהכא והכא מדרבנן הוא: **ולא היא הסם.** הוא כשכנס צועל אלומי אלמיה לקול הראשון שאמת היה הלעו אצל הכא כשהחזירה בעל צטולי צטליה לקלא דאמרינן מדהחזירה קים ליה בקלא חזר וצדק בקול ראשון של שם רע ומנא שאינו: **בתנ"י המביא גט ממדינת הים.** כריך שיאמר צפני נכתב וצפני נחמס וטעמא מפרש בגיטין (דף ג.) לפי שאין בקיאים לשמה: **לא יחא את אשמו.** הואיל ואדיבוריה סמיכינ: **מת הרגסיו הרגוהו לא יחא אשמו.** הואיל ועל עדותו היא נשאת איכה לזות שפתיס שמה עיניו נתן זה והעיד שקר. אצל לאחר תנשא דאשה נשאת בעד אדמי: **ר' יהודה אומר הרגסיו לא תנשא אשמו.** אפי' לאחר על פיו לפי שהוא משיס עצמו רשע והתורה אמרה אל תשת רשע עד: **הרגוהו תנשא אשמו.** לאחר וצגמרא' צעי טעמא:

כה.

טעמי דאיתתא שריא דאם איתא דעצד איסורא אירכוסי הוי מירכס ואם איתא דעצד איסורא ניהא ליה דליכול נראה לר"י דהתם צאומרת טמאה אני כי מתני' דהתם דעלה קאי ואפ"ה שריא מהנהו טעמי אצל צאומרת טהורה אני שריא בלאו הנכו טעמי דהתם ואין לתמוה אמאי שריא כיון שאומרת טמאה הא שויתה

לנפשה חסיכה דאיסורא דלפי שראו חכמים שנתקלקלו הנשים ליתן עיניהם בלאחר ורוב האומרות כן משקרות לכן נראה להם להתיר: **הא בקלא דפסיק.** ומיהו רב גופיה אית ליה ל"ש קלא דפסיק ול"ש קלא דלא פסיק: **ואבתי מי דמי.** צספריס ישנים לא גרסי ליה אלא גרסי ורבה בר (ה) נחמן הוסיאה מני הכא בעל והכא (ו) צועל הכא אמור רבנן וכו' ועד ולא היא חד שינאה הוא והכי פירושו ורבה ז"ר נחמן הוסיאה מני וכיון דמני הוסיאה והכא בעל והכא צועל הוסיאה ולא צית דין ואפ"ה קתני צמתני' ואם כנס יוליא ה"ה דהתם בגיטין (דף מה.): **נמי אם כנס מוליא ויפה פשיט רבה ז"ר נחמן ומסיק ולא היא כו' קס ציה צקלא דלימיה ומה שאסור להחזיר אינו משום שצדורים העולם שאסורה לו משום שם רע דהא סברי דקס ציה צקלא דלימיה אלא משום קלקול או משום פריצות כדאמרינן בגיטין וקשיא לר"י דהיחך היה מדמה אותה רבה ז"ר נחמן ווי לא היה יודע טעם זה דזהדיא מפרש להנכו טעמי בהשולג (גיטין דף מו.) צברייתא וי"ל דלא שמיע ליה איני' אומר ר"י דרבה ז"ר נחמן יודע טעמי דקלקול ופריצות אצל סובר דכנס יוליא מפני שהעולם אין יודעים הטעם דקלקולא ופריצות אלא סוברים שמחמת שם רע אסורה לו כיון שאגרשה ע"י כן ולכך אם כנס יוליא משום רינה כמתנימין דהכא ומסיק ולא היא שיטעו העולם צנה כי יש מילוק גדול בין מתני' דהכא למתני' דהתם דהכא אלמיה לקלא כו': **הכא איבא כתבא דתנן מה בין גט כו'.** ואע"ג דלאציי צסוק פ"ב דגיטין (דף כג.) איירי הך משנה בצ"ל מ"מ דייק שפיר מינה דיש לסמוך על הכתב: **מת הרגתיו הרגוהו.** כיון דאפילו צמת לא יחא את אשתו לא הוי צריך למיתני הרגוהו ואפילו בהרגתו לאחור תנשא ולא תני ליה אלא משום דר' יהודה מפליג בין הרגתו להרגוהו: **הוא ואחר מצטרפים להורגו.** הקשה הר"ר חיים דבסוף פ"ק דמכות (דף ו.) ושם פריך הרוב ונרבע יציל משמע דהרוג ונרבע פסולים להעיד משום שונא והכא משמע דכשר וי"ל דלא משום שונא פסול נרבע התם אלא צנרבע לרזונו ומשום רשע פסול אפילו לרבע דצסמוך דסובר דלרזונו נמי כשר מכל מקום כשיש עדים שצנרבע לרזונו הוי כנמשל אחד מהן קרוב או פסול וכו' פריך דתם הכי הורג ורובע יציל פ"י יצילו על עצמם הוי מצי למיינקט נרבע דקאי ציה כיון דאיירי צנרבע לרזונו אלא משום**

עין משפט

פג א ב ג ד מ"ג פ"ב מהלכות סוטה הלכה יג יד טו"ע אה"ע ק"י יא ספ"ח א: פ"ג ה מ"י פ"י מהל' גירושין הלכה יב סג עש"ן נא טו"ע אה"ע סמ"י ספ"ג א: פ"ד ו (מ"י) פ"ב מהל' סוטה ה"טו והט"ו (טו"ע) שם ספ"ק ו: פ"ז ז מ"י פ"י מהלכות גירושין הלכה יד טו"ע אה"ע סמ"ן יב ספ"ק א: פ"ח ה מ"י פ"ג מהל' גירושין הלכה י טו"ע אה"ע סמ"ן ז ספ"ק א: פ"ט ט מ"י פ"ג מהל' עדות הלכה צ סג לאון ר"ד טו"ע ח"מ סמ"ן ד ספ"ק ט: פ"י י מ"י שם פ"ג הל' א סג לאון ר"ד טו"ע ח"מ סמ"ן ד ספ"ק א:

תוס' חד מקבאי
דברבר מכוער של זנות מפיקין מבעל בדבר מכוער דהוצפא לא מפיקין והתם אסיקנא דלהפסידה כתובה צריכה התראה אבל אי הודיא בה תהודי: **תנן התם המוציא אתו משום שם רע משום נדר לא יחזיר ואיבעי לן כנס מהו שיצוא ואסיק' אינו מוציא ולא דמי למתני' דנשנע דהתם כיון דנכסה נשנע אלומי אלמה לקליה הכא אמר קם ביה בקלא וליחא איכא מ"ד (מיהא) דהא מילתא איליבא דלישנא בתיא הוא דקסבר טעמא מאי שלא יהיו בנות ישראל פרוצין בעריות ונבדרים אבל ללישנא קמא דסבר טעמא דמילתא משום קלקולא אם אינו מוציא כ"ש דאיכא קלקולא וכיון דק"ל בלישנא קמא אם כנס מוציא וכ"כ הראב"ד ז"ל ואני אומר כיון (ה) דאמרו לה בשעת קדושין המוציא אתו משום ש"ר לא יחזיר (עלמא) [לעולם] לא אפשר למיהוי בה קלקולא והלכך אם כנס אינו מוציא. וכן נראה מדברי הג' אלפס שפסק בלישנא קמא דאמר דמשום קלקולא הוא ופסק דכנס אינו**

(א) נראה דל"ל כיון דאמרי' ליה בשעת גירושין דהמולא אשמו וכו'.

גלן

משום דעד השתא איירי בהלכת הורג ורובע מסיק לה והורג נמי לא משום שנאה פסיל ליה התם אלא אמר רבינו יצחק דמיפסל משעה שנעשה טרפה דטרפה פסול להעיד כדאמר ר' בוןהדרין (דף ע"ג ע"ב) וה"ר יוסף מאורליני"ש מפרש דפריך מהרוג ורובע שיצילו כשהם קרובים להורג ורובע וקשה לר"י דאין ה"ג דנהי דבהרוג ליכא למימר דאין ה"ג שיציל דהרי חייב הכחוש מכה אצו מ"מ מנרצע מאי פריך וכי"ת שנרצע נמי דהא דרשינן בסנהדרין (דף נ"ד) ערות אצין ממש שרצעו ה"מ לעיני כרת אצל מימה לא אשכחן: **ר"ב** אמר אדם קרוב אצל עצמו. הקשה ר' יצחק בן אבהו דנפרק שני דכתיבות (דף י"ח) וס"פ מסיק (ט) ר"ב גופיה גבי הא דמתן התם א"ס אין כתיב ידן יוצא ממנו אחר אלו נאמנים לומר אנוסים היינו לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת נפשות אצל אמרו מחמת ממון אין נאמנים ואמאי אין נאמנים דהוה לן לפלוגי דיבורא ולומר דאנוסים היו ולא מחמת ממון אלא מחמת נפשות ואומר ר"י דלא פלגינן דיבורא כדי לפסול השטר דמדאורייתא עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן צ"ד (דף י"ג) התם בכל ענין שהם אנוסים א"ס לא מחמת נפשות הוה רשעים הלכך לית לן למימלי צלונס מחמת נפשות דהוה מיעוטא א': **ואין אדם משים עצמו רשע**. היינו לפסול את עצמו מזה נאמן הוא לומר גבי חילת חלב מזה הייתי כדאמר בבבבבבב (דף י"ג) וס"פ דאין לנו לכופו להביא חולין לעזרה לפי דבריו והא דקאמרין בהאי מקדש (קדושין דף ג' ע"ב) גבי הבא לי מן החלון או מן הלולוסקמא דלא עבדי איניש דמשוי נפשיה רשעא לומר מויד הייתי לאו משום שלא יהא נאמן לומר מויד הייתי דפשיטא דנאמן אלא כלומר שאין צלון אומר בענין דמשוי נפשיה רשעא וא"ת דהשתא משמע דנרצע לרצונו פסול לעדות ונפרק זה צורר (סנהדרין דף ט"ו): איכא למ"ד דחשוד על העריות כשר לעדות וי"ל דהתם בחשוד שהוא פריץ וממייחד עם העריות ולא ודאי צא על הערוה כדפי' התם צבונטרס ומאן דפריך התם עני מרי ארנצעים ככתפיה וכשר היינו משום דמלקין על לא טובה השמועה וא"ת וכי ודאי צא על הערוה אמאי פסול הא רשע דחמס צעינן שיהא רע

גולן דדבריהם. כמו מפרמי יונים ומשחק בקוביא דתנן (ר"ה דף כב), כל העדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינם כשרים ועלה אמר רב מנשה זאת אומרת גולן דדבריהם כו': ר"ב פליג עליה דרב יוסף ואמר אפי' אמר פלוני רצוני לרצוני הוא ואחר מלטרף להורג לרובע דכיון שזה מתכוין לעדות נאמן הוא אצל חברו ואין נאמן על עצמו ממנה שאמר לרצוני לרובע אצל עצמו וקרוב פסול לעדות זין לטובה זין לרעה הלכך אינו נעשה רשע בעדות עצמו: **ואין אדם משים את** (ט) עדותו עדות אצל עצמו ליעשות רשע. והא דקיי"ל (צ"ט דף ג'): הודאת פיו כמאה עדים דמי הנ"מ לממונה אצל לקנסא ולעונש מלקות וליפסול לא: **ושאני עדות אשה דאקילו בה רבנן**. הלכך אפילו רשע נאמן ואלא לית לי דרצ' מנשיא דלמחר הא דצברי תורה פסול: **אלא רב מנשיא דאמר רבני יהודה**. והכי מיתוקס סוגיא רב יוסף מוקים לרב מנשיא רבני יהודה ורב מנשיא מוקי לרב יוסף רבני יהודה: **אני הייתי עם הורגו**. אצל לא נגעתי בו: **ע"י נפשו**. לפי שהיה עמהן: **מתני' צנדי**. שגדירה הנאה מצעלה ולא הפך לה וצאתה לחכם להמיר לה ולא מלא פתח לחרטה: **לא ישאנה**. משום חשד: **שהוא צ"ד**. כלומר מיהאן או חליצה לא עשה חכם זה ביחודי דקיי"ל חליצה ומיהאן צ"ד ומלמא לא חשידי: **גמ' הא פסירה**. ואח"כ מת בעלה או גירשה ישאנה שאין לך חשדא: **לעולם נדה**. ודקשיא כן מדקתני שאסר מכלל דבר מישרי הוא אין ביחוד מומחה וכדכר חסדא צנדי"ר צפרק נערה המאורסה: **צ"ד ג'**: **לא חשו חכמים לדבר זה**. לומר לא יקמו שוב שדה זו מן הלוקח וכן העד של גט לא ישא את האשה: **היא גופה**. כלומר ה"ה דתרי נמי לא חשידי והא דקתני שהוא צ"ד לאו משום לאפוקי משאשדא אלא לאשמעי' דאין מיהאן צפמות גמ' ולאפוקי ממאן דאמר צפ' [צ"ש] (לקמן קו'): מיהאן צנסיס: **כנס מהו שיוצא**. אחסך ואמציא נגו [א] קאי: **גמרא** או צנדי. האי דאמרת כנס אין מוציא

גלוין הש"ס

גמ' והאמר (רב) א"ה בר אבין. ג'ל [נדב] סדר הדינות בחקנתא לוח ד: תוב' ד"ה ליבא רב יוסף דאמר ב"ה תיבה דהבא וכו'. עין משנת רש"י חלק י"ד סיון רנד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואין אדם משים את עצמו רשע אין עדותו:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כנס מהו שיצא לחכם ואמציא גמ' קאי: **וכי הנמנ"ס** וכו' אצל רש"י כתב דלא קאי רק על מתני' זו על חסדא וכו' ברא"ש להדיא וכו' בתוספתא וע"ז (ועמ"ס רבינו צב"ה) סימן י"ד ס"ק ב': [ב] תוב' ד"ה לא כו' מ"מ צ"ד יתרחק. ג"כ אצל לטעם הירושלמי ר"ל דאף לכתולה מותר ואין שאן שהיא דלא"ל ל"ל שאן שניס כו' אפילו צביל שיהיה כמו חנקא ומש"ס (ע"ש בס"ק ה':)

תוספות ישנים

(א) ועיי"ל דלמ"ד הכא שיש לנו לומר פלגינן דבורא דשכחנר פלוגי רבני עמיה נהרג הרובע בין לאנוס בין לרצונו ולא יצ"ח מן לומר לאנוס או לרצונו וא"כ כי אמר אחרי כן לרצונו פלגינן דבורא דמלמא דרבע חשיבא צני עמיה הא וכו' כתיב דצורי אצל התם כי אמרו אנוסים היינו אין הדיב כלום עד שפרשו א"ס מחמת ממון א"ס מחמת נפשות לכן לא שייך לחלק הדבור שאין זה בלא זה כלום: באור"י אי היינו עם הורגו יש גורסים צ"ד פי' (כ"ש) [כשס] דמהי צבונטרס הרגוהו כמו א"ס היה אומר אי הייתי עם הורגו ואי כדאמרין צעולם וינחא שאני מניה המשנה: (ב) ולחך פי' צ"ל די צני לעיל מאי שאל דלא חפיקין הכא ברננה ונעטען מפקין אף ברננה דגס הכא א"ס הרננה אמת שמשקך מהאי דלמחר מת הרגוהו אסורה לו מן התורה שדיין אשת איש אלא קאי צני אלא מחסך שאסר האשה צנדר על בעלה:

גולן דדבריהם כשר לעדות אשה גולן דדבריהם פסול לעדות אשה נימא רב מנשה דאמר בר' יהודה אמר לך רב מנשה אנא דאמרי אפילו לרבנן ומעמא דרבנן הכא כדרכא דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע לימא רב יוסף דאמר רבני יהודה אמר לך רב יוסף אנא דאמרי אפי' לרבנן ושאני עדות אשה דאקילו בה רבנן ורב מנשה דאמר רבני יהודה: הרגתיו וכו' הרגנוהו תנשא כו': מאי שנא הרגתיו ומאי שנא הרגנוהו אמר רב יהודה באומר אני הייתי עם הורגו והתניא א' אמרו לו לרבי יהודה מעשה בלסמים אחד שיצא ליהרג במגזית קפוטקיא ואמר להם לכו אמרו לה לאשת שמעון בן כהן אני הרגתי את בעלה בכניסתי ללוד ואמרי לה בכניסתי ללוד והשיאו את אשתו אמר להם (ט) משם ראה א' באומר אני הייתי עם הורגו והא לסמים קתני שנתפס ע"י לסמיות והא יצא ליהרג קתני כי דינא דעובדי כוכבים דלא דייקי וקמלי: **מתני'** החכם שאסר את האשה בנדר על בעלה הרי זה לא ישאנה מ'מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא ב"ד: **גמ'** הא התירה ישאנה במאי עסקינן אילימא בחד חד מי מצי מתיר והאמר (רב אמר) ר' חייא בר אבין אמר רב עמרם יתנא התרת נדרים בשלשה ואלא בתלתא מי חשידי והתנן מיאנה או שחלצה בפניו ישאנה מפני שהוא בית דין לעולם בחד (ט) וכדאמר רב חסדא אמר ר' יוחנן הביחיד מומחה והכא נמי ביחיד מומחה: מיאנה או שחלצה וכו': טעמא דב"ד הא בתרי לא מ"ש מהא (ט) דתנן עדים החתומים על שדה מקח ויעל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה היא גופה קמשמע לן לאפוקי ממ"ד מיהאן ב' בפני שנים קמשמע לן מיהאן ב' איבעיא להו כנס מהו שיוציא רב כהנא אמר כנס מוציא רב אשי אמר כנס אינו מוציא תני להו רב זוטרי דבי רב פפי כדברי האומר כנס אינו מוציא אמרו ליה רבנן לרב אשי ג'גמרא או סברא אמר להו מתני' היא (ט) הנמען משפחה ונשתחררה מעוברת כוכבים ונתגייירה הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוציא אלמא ברננה

הרגוהו אסורה לו מן התורה שדיין אשת איש אלא קאי צני אלא מחסך שאסר האשה צנדר על בעלה:

תוס' חד מקמאי

מוציא: אמר רב מנשה גולן דדבריהם כשר לעדות הא דדברי תורה פסול לעדות אשה: הא דתנן החכם שאסר את האשה בנדר לא ישאנה וק"ל ביחיד מומחה ולפום הכי אמ התירה ישאנה אכל בתלתא אפילו אסור ישאנה משום שהם ב"ד ובכבורות פרק על פסולי המקורשים דבי אמרי הפרת נדרים במקום שאין שם הדיינות במקום שאין שם מומחה ורבי יהודה ה"ל התם ואחד מהם חכם וליה הלכתא כותיה ומקשינן התם מכלל דתנן כל דהו ומשנינן דמסביר להו וסביר: גרסינן בשלהי נדרים ההיא איתתא וכל יומא דמשמיש מקרמא ומשיא לנברא יומא חד איתתא ליה מיה למשמיש א"ל הא מילתא לא הוה האידנא א"ל א"כ חד מהני נכרים דהוה הכא אמר ר"י עיניה נהנה באחר וכו':

מוסף רש"י

אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע. אין אדם נפסל לעדות אשה פ"י, הודות לקרוב אצל עצמו הלכך אין אדם יכול לטע עלמו רשע, כלומר על עדות עצמו אינו נעשה רשע, שהרי תורה פסלה קרוב לעדות, והכריח הרובע דפלגינן דיבורא וממייחד לנו ליה לנבי צבירי ואלא מהימנין ליה לנבי דדייה לפסול לעדות (סנהדרין ט) דהא אין קרוב מעיד לא לטות ולא לטובה ואדם קרוב אצל עצמו (שם כה). משום ראייה. בתמיה (סוכה כה). **מיאנה** או שחלצה בפניו. אשה צפני החכם, מותר לישאנה, ואינו נחשב לומר על מנת כן המירה, מפני שהוא ב"ד. כלומר שלא הוא היה לגדו של אלא בית דין שלשה היו עם (בבבבבב א) כלומר לא יחד הוא עם דינמא צבילי נחמין, שהרי צ"ד היה עם ואין צ"ד פחות משלשה (לקמן א). ביחוד מומחה. צקי בגמרא, כלומר רב מוכה (רשב"ם ב"ב ע"ב). **עדים החתומים כו' לא חשו חכמים ליבר זה**. מאחר שמכרין חמתמן לא חשו לומר שקר חמתו (גיטין טו). **הנמען**, חשוד, כלומר טעונס עליו דכר' (ג' ועי' ב').

לומר טעונס עליו דכר' (ג' ועי' ב').